

Utbildningskontoret

Dnr UN 26/0108

Datum

2026-05-12

Remissvar över slutbetänkandet SOU 2025: 113 En förbättrad elevhälsa

Sammanfattande ställningstagande

Upplands-Bro kommun, i sin roll som huvudman, ser positivt på utredningens ambition att stärka elevhälsans roll, tydliggöra uppdraget och öka likvärdigheten mellan kommuner, fristående aktörer och skolor. Vi delar bedömningen att elevhälsans betydelse för elevers hälsa, utveckling och lärande behöver förstärkas. Tydliga regelverk, stärkt tvärprofessionellt arbete och förbättrad samverkan är nödvändiga delar i ett bra samarbete och en positiv utveckling.

Kommunen bedömer samtidigt att flera förslag behöver förtydligas avseende genomförbarhet, ansvarsfördelning, resurs- och kompetensförsörjning samt praktiska konsekvenser på huvudmänna- och skolenhetsnivå. Kommunen efterfrågar därför tydligare nationell vägledning och långsiktiga förutsättningar för att reformen ska kunna genomföras på ett likvärdigt sätt.

Sammanfattande remissynpunkter

Upplands-Bro kommun anser att följande punkter bör beaktas:

- Det finns en risk för målkonflikt när elevhälsan både ska arbeta vårdnära och förebyggande.
- Förslagen innebär kraftigt ökat ansvar och detaljerade krav på huvudman och rektor.
- Betydande resurs- och kompetensbrist (personal, lokaler) riskerar att försvåra genomförandet.
- Vissa kompetenskrav (t.ex. för kuratorer) kan förvärra rekryteringsläget.
- Otydlighet kring roller, ansvar, sekretess och informationsdelning innebär en risk för rättsosäkerhet och ineffektivitet.

- Elevhälsan kan få ett utvidgat vårduppdrag utan tydlig gräns mot hälso- och sjukvården.
- Elever kan bli utan samordnat stöd och därmed få vård senare än behövt.
- Behov av tydligare ansvarsfördelning mellan rektor, huvudman och central elevhälsa finns.
- Behov av en tydligare nationell reglering och vägledning, långsiktig finansiering samt nationellt stöd.

Övergripande synpunkter

Utredningen innebär en tydlig förskjutning av elevhälsans roll mot ett mer individnära och vårdnära uppdrag, samtidigt som elevhälsan förväntas arbeta förebyggande och hälsofrämjande på grupp- och skolnivå. Huvudmannen ser en risk för målkonflikter, särskilt i en situation där elevhälsan redan är hårt belastad.

Förslagen medför nya, mycket detaljerade lagstadgade krav på tillgänglighet, bemanning, hälsobesök och samordning. Sammantaget innebär detta ett väsentligt utökat ansvar för huvudman och rektor, vilket aktualiserar behovet av en tydligare nationell reglering och vägledning.

Lokala förutsättningar i Upplands-Bro kommun

Upplands-Bro kommun har delar av sin elevhälsa centraliserad. Detta ger goda förutsättningar för likvärdighet, gemensam styrning och samordnad kompetensutveckling, men det ställer samtidigt krav på noggranna avvägningar mellan fysisk närvaro på skolenheterna och effektiv användning av begränsade resurser.

Resurser och kompetensförsörjning

Huvudmannen ser betydande risker kopplade till resurs- och kompetensförsörjning. Förslag om miniminärvaro i skolans lokaler, fler och mer omfattande hälsobesök samt tidsfrister för bedömning av lättare vårdbehov innebär en tydligt ökad belastning på elevhälsans personal.

Utredningen beaktar dessutom i otillräcklig grad den ansträngda kompetensförsörjningssituationen inom elevhälsan. Bristen på psykologer, skolläkare, skolsköterskor och kuratorer är redan i dag betydande. Även ändamålsenliga lokaler kan saknas på många skolor.

Elevhälsan i Upplands-Bro kommun är kritiska till kravet på hälso- och sjukvårdsutbildning för kuratorer. Det riskerar att öka personalbristen och utesluta många kompetenta kuratorer. Olika utbildningsbakgrunder är en styrka.

Inom elevhälsan upplevs utredningen medföra otydligheter kring ansvarsfördelning, samverkan och regelverk. Exempelvis i informationsdelning och i sekretess mellan yrkesroller liksom i ansvar vid hälsosamtal med flera professioner. Det kan leda till ojämlig tillämpning, rättsosäkerhet samt att tillgängliga resurser inte används på ett ändamålsenligt sätt. Ett sådant exempel är att skolläkare ska delta i hälsosamtalen i årskurs 1.

Huvudmannen delar utredningens bedömning att professioner alltid behöver arbeta mer integrerat, men konstaterar att flera roller breddas utan tillräcklig konkretisering. Detta gäller inte minst psykologens och specialpedagogens uppdrag.

Utredningens förslag ställer stora ekonomiska krav på Sveriges kommuner, oberoende om de är stora, mellanstora eller små. För att reformen ska vara genomförbar och leda till avsedd likvärdighet bedömer kommunen att långsiktig finansiering och nationella insatser för kompetensförsörjning är centrala. Utan detta riskerar förslagen att bli svåra att genomföra fullt ut, vilket på sikt kan försvaga likvärdigheten mellan kommuner.

Gränsdragning mellan elevhälsa och hälso- och sjukvård

Huvudmannen ser en tydlig risk för otydlighet i ansvarsfördelningen mellan elevhälsan och regionens hälso- och sjukvård. Begrepp såsom *lättare psykiska besvär* och *lättare vårdbehov* är centrala i utredningens förslag men behöver definieras tydligare på nationell nivå. Det finns annars en risk att elevhälsan i praktiken närmar sig ett första linjens-vårduppdrag, vilket kan tränga undan det långsiktiga förebyggande och hälsofrämjande arbete som är särskilt viktigt i en elevhälsoorganisation.

Det finns även en risk för att elever fastnar mellan system och får fördröjd vård liksom att skolan får ett informellt behandlingsansvar utan rätt förutsättningar. En fara för försämrade elevintegritet om fler vuxna deltar i samtal bör också beaktas.

Likvärdighet i en central elevhälsoorganisation

Huvudmannen delar ambitionen om ökad likvärdighet, både inom och mellan kommuner liksom för fristående aktörer. För Upplands-Bro kommun är det avgörande att reformerna stärker elevhälsans möjligheter att bidra till likvärdighet mellan skolor, snarare än att ansvaret i praktiken förskjuts från elevhälsan.

Upplands-Bro kommun ser positivt på förslaget om en nationellt framtagen och standardiserad hälsoenkät och i lag reglerade hälsobesök.

Styrning och rektors ansvar

Förslagen innebär ett förstärkt ansvar för rektor när det gäller planering, bemanning och uppföljning av elevhälsans arbete. Upplands-Bro kommun ser att det kan föreligga behov av ytterligare analys av konsekvenserna för rektors uppdrag och ledning i syfte att stödja en fortsatt likvärdig elevhälsa.

I en kommun med central elevhälsa är det särskilt viktigt att ansvarsfördelningen mellan rektor, central elevhälsa och huvudman är tydlig för att undvika dubbelstyrning och oklart ansvar. Med ett oklart ansvar ser huvudmannen dessutom en risk att elever med svagare stödstrukturer i hemmet får sämre tillgång till samordnade insatser, vilket på sikt kan motverka målsättningen om en likvärdig elevhälsa.

Sammanfattande bedömning

Avslutningsvis bedömer kommunen att utredningens förslag har potential att stärka elevhälsan, men att ytterligare förtydliganden och långsiktiga förutsättningar är av betydelse för ett ändamålsenligt och likvärdigt genomförande.